

Política de la Facultat de Psicologia davant de situacions d'assetjament, conductes sexuals inapropiades, discriminacions i abusos de poder

(Document elaborat per la Comissió d'Igualtat de la Facultat de Psicologia per encàrrec de l'Equip de Deganat, març de 2023)

1. Valors de la Facultat de Psicologia

La Facultat de Psicologia, d'acord amb les polítiques i valors de la UAB, es compromet a fomentar una cultura inclusiva que promogui la igualtat, valori la diversitat i mantingui un entorn laboral, d'aprenentatge i social en el qual es respectin els drets i la dignitat de tot el seu personal i alumnat

Totes les persones integrants de la Facultat de Psicologia han d'actuar d'acord amb aquesta política i relacionar-se mútuament amb respecte, cortesia i consideració en tot moment i en totes les formes de comunicació, incloses les xarxes socials, i no tolerar cap forma de discriminació o assetjament laboral, sexual o de cap altra índole.

2. Objectius

- Promoure un entorn positiu en tots els espais de la Facultat incloses (docència, recerca, gestió, bar-menjadors, etc.) en què les persones siguin tractades amb justícia i respecte, i que permeti a tothom créixer i prosperar.
- Deixar palès que les situacions d'assetjament, discriminacions i conductes sexuals inadequades, o abusos de poder són inacceptables i que tots els col·lectius de la Facultat tenen un paper en la creació d'un entorn lliure i inclusiu.
- Proporcionar un marc de suport al personal i l'alumnat que pateixi situacions de discriminació, assetjament i conductes sexuals inadequades o abusos de poder.
- Proporcionar els mecanismes a través dels quals les persones que es trobin en aquestes situacions les puguin comunicar i/o denunciar i s'hi doni una resposta eficient i d'acolliment.¹

¹ - Protocol per prevenir i actuar contra l'assetjament sexual, l'assetjament per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, i la violència masclista (Consell de Govern de 7/11/2018).

- Política per a la dignitat de les persones de la UAB.

- IV Pla d'acció per a la igualtat de gènere de la UAB (Consell de Govern de 4/7/2019).

- Protocol d'actuació en cas d'assetjament en entitats col·laboradores. Facultat de Psicologia

3. Àmbit d'aplicació

Aquesta política s'aplica a totes les persones integrants de la Facultat de Psicologia, especialment:

- L'estudiantat de grau i màster.
- L'alumnat en mobilitat, en estades curtes o visitant.
- El personal docent i investigador permanent, contractat, associat, emèrit, honorífic, temporal o visitant provinent d'altres institucions.
- El personal d'administració i de serveis.

4. Principis

Totes les persones integrants de la Facultat de Psicologia tenen dret a esperar un comportament ètic i professional dels altres.

Totes les persones integrants de la Facultat de Psicologia tenen la responsabilitat personal de complir aquesta política i tractar els altres amb dignitat i respecte.

Totes les persones de la Facultat de Psicologia tenen la responsabilitat personal de demostrar el seu compromís amb aquesta política, desaprovant qualsevol forma d'assetjament, conducta sexual inapropiada, discriminació o abús de poder o abús de poder.

Totes les persones integrants de la Facultat de Psicologia tenen la responsabilitat personal de demostrar el seu compromís amb aquesta política, evitant tota forma de represàlia, amenaces, intimidacions o abús de poder contra aquelles persones de la comunitat que hagin presentat una queixa o proporcionin informació i suport a la persona que presenti o hagi presentat la queixa

5. Relacions consensuades entre membres de la Facultat de Psicologia que impliquen supervisió directa

Amb l'objectiu d'assegurar un entorn educatiu i laboral de confiança i respecte mutu, la política de la Facultat de Psicologia pel que fa a les relacions amoroses o sexuals consensuades entre membres de la seva comunitat, en especial en aquelles situacions en què una de les persones té una relació de superioritat o de supervisió respecte a l'altra —tutories, docència, direcció de treballs de fi d'estudis, direcció de pràctiques, direcció de tesis, investigadors post doctorals, pertinença a comitès d'avaluació o de seguiment— el personal docent i investigador no hauria de participar ni sol·licitar una relació sentimental o sexual amb l'alumnat sobre el qual exerceix una supervisió directa o una probabilitat raonable de supervisió directa.

Tanmateix, en cas que aquesta situació succeeixi, es recomana que:

- Es posi fi, tan aviat com sigui possible, a la supervisió directa i única de l'estudiant per part del personal docent.
- S'implementi un pla de transició de la supervisió única que assegurï una supervisió alternativa objectiva, bo i evitant possibles conflictes que puguin perjudicar l'estudiant.

6. Definicions

Assetjament. Acció reiterada de qui molesta insistentment una altra persona de forma injustificada i no desitjada i que té com a finalitat vulnerar-ne la dignitat o crear un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu. No és necessari que la persona destinatària expliciti que el comportament no és desitjat.

Assetjament per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere. S'entén per *assetjament per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere* qualsevol comportament basat en l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere d'una persona que tingui la finalitat o provoqui l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat o la seva integritat física o psíquica o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest (Llei 11/2014).

Assetjament per raó de sexe. S'entén per *assetjament per raó de sexe* qualsevol comportament dut a terme en funció del sexe d'una persona, amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat i de crear un entorn intimidador, degradant o ofensiu (article 7.2 de la Llei orgànica 3/2007).

Assetjament sexual. S'entén per *assetjament sexual* qualsevol comportament, verbal o físic, de naturalesa sexual que tingui el propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una persona, en particular quan es crea un entorn intimidador, degradant o ofensiu (article 7.1 de la Llei orgànica 3/2007).

Formes d'assetjament. L'assetjament pot adoptar diverses formes, verbals o físiques, comunicacions escrites i comunicacions a través de qualsevol canal electrònic, o un entorn amb una cultura predominant que tolera l'assetjament. Quan l'assetjament es dona en un context de relació jeràrquica o d'autoritat, esdevé un acte d'abús de poder, que pot tenir també diferents formes.

Romandre sota els efectes de l'alcohol, les drogues o de qualsevol altra substància que hagi conduït a la intoxicació no és mai una excusa per a l'assetjament.

Intencionalitat. La motivació o voluntat d'assetjar que mou la persona presumptament assetjadora no serà necessària per apreciar l'existència d'una situació d'assetjament. En qualsevol cas, la percepció de la persona denunciant sí que ho serà si aquesta és raonable.

Relacions consensuades. S'entén per *relació consensuada* una relació íntima, afectiva o sexual acordada mútuament, i d'una manera lliure, entre tots els participants. Amb l'objectiu de garantir que l'entorn educatiu i laboral de la Facultat es basa en relacions professionals en un ambient de respecte i confiança mutus, la Facultat defineix la seva política de relacions consensuades en l'apartat 5 d'aquest document.

Relacions que impliquen autoritat o poder. S'entén per *relació de poder* quan una de les persones té una posició prevalent respecte a les altres i pot existir un conflicte d'interessos, favoritisme o explotació.

Supervisió directa. S'entendrà per *supervisió directa* el mecanisme de coordinació de les tasques basat en el fet que la persona que coordina dona instruccions a l'altra. Inclou les activitats següents, entre d'altres: instrucció acadèmica, assessorament, supervisió, avaluació, recomanació, promoció, assignació de recursos, ocupació i altres accions

laborals, inclosa la fixació directa de sou, beneficis o salaris, o qualsevol acció disciplinària.

Victimització. S'entén per víctima la persona que, individualment o col·lectivament, hagi sofert danys, lesions físiques i mentals o patiment emocional, pèrdua financera o menysteniment substancial dels drets fonamentals com a conseqüència d'accions o omissions que violin la legislació vigent inclús l'abús de poder. S'hi inclourà aquelles persones que donen suport de manera directa a la víctima o que participen en la investigació.

Violència de gènere aïlladora. Consisteix en la violència física o psicològica, les represàlies, les humiliacions i la persecució exercides contra les persones que donen suport a les víctimes de violència masclista i/o investiguen els fets que han denunciat. Inclou els actes que impedeixen la prevenció, la detecció, l'atenció i la recuperació de les dones en situació de violència masclista (Llei 17/2020).

Violència física. S'entén per *violència física* qualsevol acte o omissió de força contra el cos d'una persona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany (Llei 5/2008).

Violència psicològica. Tota conducta o omissió intencional que produeix en una persona una desvaloració o un patiment, per mitjà d'amenaques, humiliació, vexacions, exigència d'obediència o submissió, coerció verbal, insults, aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat (Llei 5/2008). Relacionada amb l'abús de poder emocional.

Violència sexual i abusos sexuals. Qualsevol acte de naturalesa sexual exercit sobre una persona sense el seu consentiment. Inclou l'exhibició, l'observació i la imposició, per mitjà de violència, intimidació, prevalença o manipulació emocional, de relacions sexuals, amb independència que qui agreeix pugui tenir una relació afectiva o no amb la víctima. S'entén que no hi haurà consentiment quan la persona sigui incapaç de donar el seu consentiment (per exemple, a causa de l'edat d'una persona, el consum de drogues o alcohol). En cas que la persona que afirmi haver estat víctima de violència o abusos sexuals tingui una discapacitat intel·lectual reconeguda, caldrà valorar individualment si la persona estava en condicions de donar el consentiment. En cap cas, podem assumir que totes les persones amb discapacitat intel·lectual no estan en condicions de donar el consentiment.

Entre els actes catalogats dins de la **categoria de violència sexual**, es troben: la violació, l'agressió sexual, l'abús sexual, la coacció sexual, l'exhibició, l'observació i la imposició, per mitjà de violència, intimidació, prevalença o manipulació emocional, de relacions sexuals, amb independència que el presumpte agressor pugui tenir una relació afectiva o no amb la persona. Tots aquests actes de violència sexual són formes de discriminació legalment prohibides, que els membres de la UAB tenen l'obligació de denunciar ja sigui a les autoritats acadèmiques pertinents o als cossos de seguretat, especialment si existeix una emergència de salut o de seguretat (Llei 5/2008).

7. Llistat de conductes no tolerades a la Facultat de Psicologia

Les conductes que s'enumeren a continuació² en qualsevol àmbit de la Facultat (docència, recerca, gestió, bar-restaurants, etc.) són infraccions que donaran lloc a la disciplina universitària:

² Llistat *numerus apertus*; llistat no limitatiu de conductes

- Mantenir contacte físic inadequat i no desitjat, com ara envair l'espai físic, tocar, acariciar, pessigar, abraçar o altres contactes sexualment suggeridors.
- Exercir agressió física i tocs sexuals no desitjats.
- Insultar o utilitzar insults amb una connotació de gènere/sexual.
- Fer comentaris sexuals no desitjats sobre l'aparença, la roba o les parts del cos.
- Intentar contactar persistentment amb una persona en contra de la seva voluntat.
- Supervisar la comunicació electrònica d'una altra persona.
- Fer proposicions, comentaris, invitacions, sol·licituds i coqueteigs de naturalesa sexualment explícita.
- Mostrar un comportament no verbal inadequat, com ara gestos, sons o xiulets insultants; exhibició d'objectes o materials sexualment suggeridors.
- Dur a terme actes sexuals il·legals, com ara exhibicionisme o escopofília (voyeurisme).
- Usar llenguatge sexualment degradant, insults, acudits sobre l'orientació sexual o la identitat de gènere d'algú (inclosa en l'exercici de la docència).
- Mostrar hostilitat oberta, amenaçar verbalment o físicament.
- Exercir comportaments o fer comentaris insultants, abusius, vergonyosos o paternalistes, intimidatoris i/o degradants.
- Publicar comentaris ofensius en mitjans electrònics, inclòs l'ús de dispositius de comunicació mòbil.
- Amençar de revelar, o revelar, la sexualitat o la discapacitat d'una persona a altres persones sense el seu permís.
- Publicar, fer circular o mostrar imatges o altres materials pornogràfics, racistes, homòfobs, sexualment suggeridors o ofensius.
- Fer amenaces o insinuacions que l'ocupació, el salari, el grau acadèmic, les oportunitats de promoció, les tasques d'aula o de treball d'una persona o altres condicions laborals o de vida acadèmica es poden veure afectats negativament per no sotmetre's a avenços sexuals.
- Condicionar, o suggerir, la prestació d'una ajuda, benefici o servei de la Universitat a la participació d'una persona en conductes sexuals no desitjades.

Les conductes que impliquin força, coacció o inducció d'incapacitació, o quan l'autor o autora s'hagi aprofitat deliberadament de l'estat d'incapacitació d'una altra persona, es consideraran especialment greus.

8. Procediment en cas d'incompliment de la Política contra la conducta sexual inapropiada, la discriminació i l'assetjament de la Facultat de Psicologia.

Els membres de la Facultat de Psicologia que considerin ser o haver estat víctimes de situacions d'assetjament, conductes sexuals inapropiades i discriminacions o aquelles que les hagin presenciat poden posar-se en contacte amb la representant o el representant de Polítiques d'Igualtat de la Facultat³ o amb l'Observatori per a la Igualtat, que els informaran de les opcions existents.

La representant o el representant de Polítiques d'Igualtat de la Facultat farà una primera valoració dels testimonis i evidències aportats, i consultarà, si escau, amb la Comissió d'Igualtat de la Facultat i/o amb terceres persones que puguin aportar informació complementària, mantenint l'anonimat de les persones denunciants, i n'informarà el degà o degana de la Facultat.

La Universitat disposa de **diversos serveis i unitats** que poden actuar davant de situacions d'assetjament, conductes sexuals inapropiades, discriminacions i abusos de poder:

- **L'Observatori per a la Igualtat de la UAB** (suport i acompanyament psicològic i legal a les persones afectades. Activació del Protocol de denúncia).
Correu electrònic: observatori.igualtat@uab.cat
Telèfon: 93 581 2929
- **El Servei de Seguretat i Vigilància:** per acompanyament en el procés de denúncia i activació de mesures preventives de protecció.
Correu electrònic: seguretat@uab.cat
Telèfon: 93 581 2525 (sala de control de seguretat 24h)
- **El Servei Assistencial de Salut (SAS)(atenció mèdica):** (SAS): per atenció mèdica
Telèfon: 93 581 18 00
- **La Unitat de Psicogènere: l'Observatori per a la Igualtat i SPL:** atenció psicològica especialitzada i gratuïta. Més concretament, fa l'acollida, acompanyament i treball psicoemocional, presencial o en línia, des d'una perspectiva psicològica i psicosocial especialitzada en gènere, per a dones i per al col·lectiu lgtbiq+, que hagi viscut o estigui vivint malestars i conflictes emocionals, relacions abusives o violències de gènere.

Correu electrònic: Psicòloga: perspectiva.genere@uab.cat

Email Responsable acadèmica: Margot Pujal i Llombart margot.pujal@uab.cat

Telèfon psicòloga: 93 581 48 96 (dimecres de 10h a 15h)

Telèfon Serveis de Psicologia i Logopedia (de dilluns a divendres): 93 581 29 01

- **L'Àrea de Prevenció i Assistència de la UAB** (orienta el PAS i el PDI en l'activació i el desenvolupament dels protocols).

Correu electrònic: a.prevencio.assistencia@uab.cat

Telèfon: 93 581 19 50;

³ Trobareu les dades de la persona representat de Polítiques d'Igualtat adreçant-vos a dg.psicologia@uab.cat o consultant la web de l'Observatori per a la Igualtat.

9. Confidencialitat

Totes les persones implicades en un procediment iniciat amb motiu de situacions d'assetjament, conductes sexuals inapropiades, discriminacions i abusos de poder, inclosos els testimonis que puguin entrevistar-se com a part d'una investigació, tenen el deure de guardar confidencialitat.

És responsabilitat del degà o degana i de la Comissió d'Igualtat de la Facultat de Psicologia fer efectiu el contingut previst en aquesta política.

Bellaterra (Cerdanyola del Vallès, 8 de març 2023)